

Offline

U početku bijaše priroda. Ili Priroda, kako je komu bliže. Savršena, netaknuta i neporemećena ljudskim djelovanjem koje se ciklički destruktivno ponavlja kroz povijest. Čovjek na nju ne djeluje samo ekološkim zagađenjem, već i ratnim razaranjima. Takvo osobno i autentično iskustvo rata koje je proživjela u djetinjstvu slikarica Slađana Matić Trstenjak upisuje u bosanski pejzaž u dolini mjesta Žepče, kroz koje protječe rijeka Bosna, okruženog brdima i šumama. Iako je u početku predložak bio doslovni pejzaž, u njezinom se slikarstvu taj pejzaž po sjećanju brzo transformirao u tzv. slikarstvo s ključem i alegoriju ciklusa razaranja i obnavljanja života i prirode. Naslovom „Offline“ sugerira se također otuđenost ljudi od matice Prirode, i potrebu da se kada god možemo isključimo iz virtualnog tehnološkog svijeta.

U svim svojim slikama koje stvara u kombiniranoj tehnici (akril, kreda, pastel, flomaster, kolaž), Slađana Matić Trstenjak egzistencijalnu, emotivnu i duhovnu traumu sakriva u pejzaž, u kojemu se kriju arhetipski i alegorijski motivi poput teme šume. Jednako tako, prema naslovima njezinih slika može se odgonetnuti kako inzistiranje na atmosferskim prilikama, kiši i suncu, govori u prilog metafori „kako kroz kišu priroda i majka Zemlja plaču s neba na čovječanstvo“, a s druge strane – kiša ispire svu težinu, traume, bol i krv, pripremajući Zemlju za novo klijanje i novi život. To će zamijetiti i likovni kritičar Mario Berdič kada konstatira postupak slikarice gdje „oslikanim kolažiranim papirima usmjerenim okomito prema dolje i preko donjeg ruba platna, kao da se nabujala voda izlijeva po slikarskoj površini, izbacujući svo zlo i nečistoće svijeta“.

Kako smo samo došli do tako teških tema gledajući Slađanine na prvi pogled razigrane slike, u kojima autorica itekako inzistira na pastelnim bojama, plavim,

ružičastim i žutim nijansama, koje nas mogu zavarati kako se u ovom slikarstvu itekako pojavljuje i dosta crne... a te crne formacije u slici se centralno nalaze poput nekog crnog grotla u kojemu nestaje sva Svjetlost ovoga svijeta i koja često guta antropomorfizirana stabla.

Naime, Slađana nije prva umjetnica u korpusu suvremenog slikarstva s naših prostora koja teške i traumatične emocije sakriva iza naizgled spontanog, ludičkog, čak benignog dječjeg duktusa. Sjetimo se devedesetih godina, kada je u hrvatskom slikarstvu nekolicina značajnih umjetnika uvela tzv. dječji crtež koji nas je liječio od ratnih strahota. Upravo su Bane Milenković, Svjetlan Junaković i Saša Šekoranja inaugurirali kompleksni slikarski senzibilitet koji nas je liječio kroz poetiku dječjeg apstrahiranja svijeta jer neke je od naših najdubljih eszistencijalnih strahova bilo lakše prezentirati i maskirati na površini slike kroz tzv. ludičku negaciju i infantilnu regresiju. Uostalom, na početku geneze takvog slikarstva stoje Nives Kavurić Kurtović i Zlatko Keser, svatko sa svojom morfologijom. Ili, prisjetimo se slikarstva Pauline Jazvić i Dragane Nuić Vučković gdje se pod krinkom teme sretnog djetinjstva groteskno otvara naličje istoga. Zatim, Snježana Kodarić-Ivanković koja progovara o velikom ritualu obnavljanja prirode i života, u kojemu svaka vrsta biljke ili životinje ima svoje mjesto. U tom nizanju kontekstâ i bliskih morfologija, Slađana Matić Trstenjak otkriva nam pejzaže kojima apstraktna redukcija ne negira stvarnost i istinu, niti ih pozicionira prema nadrealnom.

Dakle, odabirom palete umjetnica želi premostiti i nadići duhovno opterećujući background motiva „emotivnog pejzaža“ (Nina Jeza), vjerujući ne samo u cikličko obnavljanje prirode, već u zatvaranje i liječnije naših emotivnih i duhovnih ponora, rana i ožiljaka. Zato nakon kiše dolazi sunce, a crna šuma ipak nije metafora za trajno mjesto tame, pogibelji i carstva smrti iz kojega se ne

možemo izvući. Šuma je na koncu u Slađaninim slikama označitelj pomanjkanja svjetlosti, za koju se umjetnica tako jasno zalaže.

Ako je kritika njezino slikarstvo pozicionirala prema egzistencijalnom spektru, gdje se očitava i ekspresivna gesta – što ponovno upućuje na tezu o slikarstvu kao emotivnoj i duhovnoj terapiji – u mnogim se slikama javlja iznimno važan motiv stabla, koji me asocijativno odvlači prema duhovnoj popudbini Oskara Hermana i Slobodana Vuličevića. Dobro nam je znana simbolika stabla, odnosno, drva kroz povijest i različite kulturološke, duhovne i religijske tradicije, no smatram kako je dovoljno zadržati se na motivu stabla kao simbolu stalnog obnavljanja i regeneracije (drvo života). Taj pozitivni vitalistički princip koji uvijek na kraju nezaustavljivo izvire iz tamnih trauma zaokružen je u ovom slikarstvu nimalo banalno svjetošću sunca i nebeskih sfera, rosom ružičastih jutra.

Iva Körbler